

**Wyrok z dnia 25 lipca 1997 r.
II UKN 186/97**

W postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1984 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. Nr 10, poz. 49 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Zbigniew Myszka (sprawozdawca), Stefania Szymańska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 25 lipca 1997 r. sprawy z wniosku Urszuli S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w R. o wysokość emerytury, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 28 stycznia 1997 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e

Decyzją z dnia 1 czerwca 1996 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w R. przyznał Urszuli S. prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 22 lutego 1996 r. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia organ rentowy przyjął dochód z okresu od dnia 1 stycznia 1987 r. do dnia 31 grudnia 1993 r. i przyznał ubezpieczonej świadczenie w minimalnej wysokości. W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczona domagała się uwzględnienia do podstawy wymiaru jej emerytury wynagrodzenia osiągniętego w latach 1985-1992, przyznając że udowodnienie wysokości zarobków uzyskanych w tym okresie jest utrudnione wskutek spalania się dokumentacji płacowej w siedzibie byłego pracodawcy. Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 22 listopada 1996 r. oddalił odwołanie, wskazując że jego uwzględnienie było niemożliwe wobec braku dokumentacji płacowej z okresu wskazanego przez ubezpieczoną.

Apelację ubezpieczonej od tego wyroku oddalił Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 28 stycznia 1997 r., podkreślając, że żądanie ubezpieczonej nie mogło być uwzględnione z powodu braku dowodów określających wysokość wynagrodzenia uzyskanego przez ubezpieczoną w latach 1985-1992. Sąd ten zakwestionował dopuszczalność ustalenia wysokości zarobków z tego okresu na podstawie dokumentów o pracy ubezpieczonej na stanowisku kierowniczym, przyjmując że przy ustaleniu podstawy wymiaru świadczeń nie ma miejsca na domniemanie co do wysokości wypłaconego pracownikowi wynagrodzenia, a liczą się tylko dokumenty płacowe, którymi nie dysponuje ubezpieczona, nie przedstawiając również legitymacji ubezpieczeniowej z wpisami o wysokości zarobków.

Dlatego ubezpieczona nie spełniła warunków wymienionych w przepisie § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe oraz zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. Nr 10, poz. 49 ze zm.). Nie było również możliwości ustalenia podstawy wymiaru emerytury ubezpieczonej na podstawie bezimiennych deklaracji opłacania składek na ubezpieczenie społeczne przez jej byłego pracodawcę.

W kasacji ubezpieczona podniosła zarzut naruszenia prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie normy art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) oraz domagała się przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu kasacji wskazano na niekwestionowany fakt zatrudnienia ubezpieczonej w spornym okresie na stanowisku kierowniczym, na którym uzyskiwała wynagrodzenie powyżej kwot minimalnych, o czym przekonują przedłożone dokumenty płacowe z tego okresu.

Na rozprawie kasacyjnej pełnomocnik ZUS wskazał, że organ emerytalny bezpodstawnie pominął zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za lata 1986-1989, a także inne dokumenty płacowe z okresu wybranego przez ubezpieczoną do ustalenia podstawy wymiaru jej emerytury i wniósł o uwzględnienie kasacji, godząc się na dopuszczalność skargi kasacyjnej ze względu na orientacyjną wartość przedmiotu zaskarżenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Uwzględniając twierdzenia stron, że orientacyjna wartość przedmiotu zaskarżenia sięga kwoty pięciu tysięcy złotych Sąd Najwyższy uznał dopuszczalność kasacji na podstawie art. 393 pkt 1 KPC w związku z art. 22 KPC. Wyliczenie wartości przedmiotu sporu miało charakter orientacyjny w związku ze szczególnymi uwarunkowaniami faktycznymi, w których - przy okazji przestępczego działania osób trzecich - doszło do częściowego zniszczenia (spalenia) dokumentacji płacowej oraz przedłożonej dla dokonania wpisów o wysokości pobieranego wynagrodzenia legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawczyni w siedzibie jej byłego pracodawcy.

Przede wszystkim jednak potwierdził się zarzut naruszenia art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy rewaloryzacyjnej z dnia 17 października 1991 r. Ubezpieczona - ubiegająca się o przyznanie w 1996 r. świadczenia emerytalnego - wskazała w sposób uprawniony treścią powołanego przepisu do ustalenia podstawy wymiaru jej emerytury kolejnych 7 lat kalendarzowych (1985 - 1992), sygnalizując trudności w pełnym udokumentowaniu pisemnymi zaświadczeniami zarobków uzyskiwanych w tym okresie. Było to spowodowane spaleniem się jej akt osobowych i legitymacji ubezpieczeniowej - przedłożonej dla dokonania wpisów wysokości pobieranego wynagrodzenia, a także częściowym zniszczeniem dokumentacji płacowej w siedzibie jej byłego pracodawcy.

Ubezpieczona wszakże dołączyła do wniosku emerytalnego wystawione przez byłego pracodawcę - według wzoru ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych - zaświadczenie z dnia 29 lutego 1992 r. o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, które prawidłowo dokumentowało zarobki uzyskane przez nią w latach 1986-1989. Jest to dowód spełniający wszelkie wymagania dokumentu określone w § 20 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Zaświadczenie to zawiera

niepodważalne wskazanie wysokości zarobków ubezpieczonej w tym okresie. W szczególności oczywistym błędem było odniesienie podanych w tym dokumencie rzeczywistych kwot wynagrodzenia ubezpieczonej do wartości zarobków ustalonych jakoby po denominacji. Równocześnie nieprawidłowe podanie w tym zaświadczeniu wysokości przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce społecznej za 1986 rok - mogło być zweryfikowane przez organ emerytalny bez nieuzasadnionego zakwestionowania dowodowej wartości przedłożonego dokumentu.

Jeżeli w powyższych okolicznościach pozwany organ emerytalny w sposób całkowicie dowolny przyjął do ustalenia podstawy wymiaru emerytury dochody z innego niż wybrany przez ubezpieczoną okresu, tj. z lat 1987-1993, wyliczając wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalonego świadczenia jedynie według jej dochodów z lat 1992-1993 i w wysokości zaledwie 12,86%, to miało miejsce oczywiste naruszenie powołanych przepisów art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy rewaloryzacyjnej i § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. oraz w konsekwencji naruszenie tych regulacji w zaskarżonym wyroku Sądu Apelacyjnego oraz poprzedzającym go wyroku Sądu Wojewódzkiego.

Ponadto ubezpieczona przedłożyła świadectwo pracy z dnia 21 lutego 1992 r. o nieprzerwanym zatrudnieniu w okresie od dnia 22 stycznia 1979 r. do dnia 29 lutego 1992 r. w Spółdzielni Pracy C. w R. na stanowiskach kierowniczych oraz niektóre dokumenty płacowe określające jej wynagrodzenie w wybranym okresie do ustalenia podstawy wymiaru emerytury [...]. Dlatego, poza niekwestionowanym walorem dowodowym zaświadczenia z dnia 29 lutego 1992 r. o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, sygnalizowane dokumenty wymagają - dla ustalenia rzeczywistej podstawy wymiaru emerytury ubezpieczonej (art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy rewaloryzacyjnej) - przeanalizowania chociażby na tle zakładowych taryfikatorów płacowych wielkości wynagrodzenia na stanowiskach pracy zajmowanych przez ubezpieczoną w wybranym okresie zatrudnienia. W postępowaniu sądowym nie można bowiem przekreślić znaczenia dowodowego innych pisemnych środków dowodowych - stwierdzających wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty - niż określone w treści § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń. [...]

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy wyrokował kasatoryjnie z mocy art. 393¹³ KPC.

=====